

Genomföra det nya
avloppsdirektivet
avloppsplaner och krav på avloppsreningsverk

Uppsala, 13 mars 2025

Genomföra det nya avlopps- direktivet – avloppsplaner och krav på avloppsreningsverk

Kerstin Rosén Nilsson, avlopps- och miljöhänsynsenheten

E-post: kerstin.rosen-nilsson@naturvardsverket.se

(nya) Avloppsdirektivets genomförande

- Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/3019 av den 27 november 2024 om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse
- I kraft 1 januari 2025
 - riktas till medlemsstaterna, minimidirektiv
- Införlivat i svenskt rätt senast 31 juli 2027
- EU-kommissionen ska anta följdlagstiftning (2026-2028)

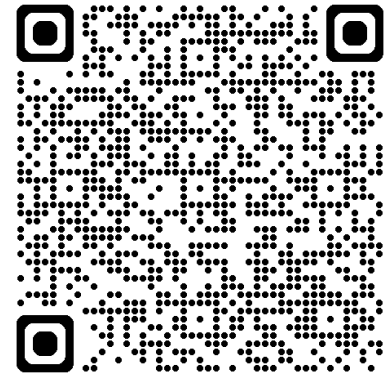

Regeringsuppdrag under 2025

- Genomföra EU:s reviderade avloppsdirektiv (EU) 2024/3019
 - Naturvårdsverket ska analysera [direktivet] och föreslå författningsändringar som är nödvändiga för att genomföra direktivet.
 - I uppdraget ingår också att genomföra en konsekvensanalys av de föreslagna författningsändringarna.
 - Förslag till författningsändringar ska redovisas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast den 30 januari 2026.

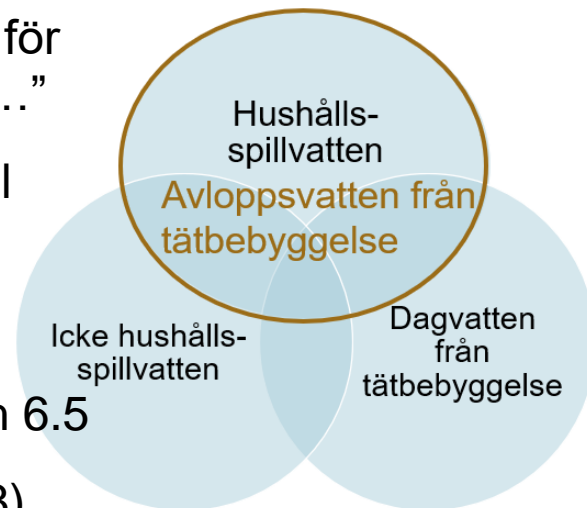
Läs mer:

Definitioner och begrepp

- tätort – ”...område där befolkningen i kombination med ekonomisk verksamhet [...] är tillräckligt koncentrerad för att avloppsvatten ska kunna samlas upp och ledas till...”
- avloppsvatten från tätbebyggelse – alltid med en andel hushållsspillvatten
- industrispillvatten → icke-hushållsspillvatten
- ”maximal genomsnittlig veckobelastning” – art. 3.3 och 6.5
- Generella respektive riskbaserade krav (art. 5, 7, 8, 18)

Definition bräddning (art. 2.6)

- Bräddning (stormwater overflow)
 - utsläpp i recipient av orenat avloppsvatten
 - orsakat av ”nederbörd eller systemfel”
 - från kombinerat ledningsnät
- Nuvarande svensk definition (för miljörapportering):

”Bräddat avloppsvatten: orenat eller ofullständigt renat avloppsvatten som släpps ut från ledningsnät eller avloppsreningsanläggning och som inte leds via den provtagningspunkt som används för behandlat utgående avloppsvatten ...”

2 § NFS 2016:6

Definition dagvatten (art. 2.5)

- Dagvatten från tätbebyggelse (*urban runoff*)
 - nederbörd i tätorter som samlats upp via kombinerade eller separata avloppsledningar
- Definition avlopp eller avloppsvatten i svensk rätt
 - bortledande av dagvatten och dränvatten [...] från samlad bebyggelse (LAV)
 - vatten som avleds för sådan avvattning av mark inom detaljplan [...] (MB)

Reviderat avloppsdirektiv – nu ikraft, men hur blev det?

Utökad omfattning

Från 1 000 pe

- Ledningsnät med undantag
- Sekundär rening huvudregel
 - Tidsfrister
- Tidsbegränsat undantag om <2 000 pe och <6 °C

Individuella system

- Motivera om >2 % inom tätbebyggelse (nationellt)
- Höjd standard, mer tillsyn, register, "samma miljöskyddsnivå"

Integrerade avloppsplaner

- För tätorter ≥100 000 pe
- Riskbedömning (10 000-99 999 pe)
- Mål: <2 %
- Minska tillskottsvatten
- Blå-gröna lösningar, återvinning

Energi och växthusgaser

- Energikartläggning och minska växthusgaser
- Tidsfrister utifrån storlek
- Nettonoll energi för hela sektorn nationellt (≥10 000 pe)
- Mäta, beräkna eller modellera

Högre behandlingskrav

Känsliga områden

- Hela SE övergödningsskänsligt
- Baseras på andra direktiv (RDV, havsmiljödirektivet)
- Riskbedömning kan skärpa kraven
- Tillstånd till ARV trots risk för försämring eller äventyr

Näringsämnen

- Strängare utsläppskrav N
 - 8 mg/l eller 80% ≥150 000 pe
 - 10 mg/l eller 80% ≥10 000 pe
- Undantag
 - Retention - tidsbegränsat
 - Låg temperatur (<12°C, <5 °C)

Mikroföroreningar

- Avancerad rening i stora reningsverk ≥150 000 pe
- Riskbaserad bedömning för tätorter ≥10 000 pe
- Producentansvar finansierar avancerad rening (80 %)

Slam och uppströmsarbete

- Krav på anslutna verksamheter
- Återvunnet avloppsvatten och slam - resursutnyttjande
- Krav att återföra fosfor (kväve kan komma)

Övriga krav

Mer kontroll

- Ändrad provtagningsfrekvens
- Får ersätta COD med TOC
- Utökad kontroll; fler parametrar (listor MKN, EPTR, slam, dricksvatten, e-coli, intestinala enterococker)

Folkhälsa och sanitet

- Organiserat samarbete hälsa-miljöskydd
- Övervaka patogener i avlopp
- Tillgång till toaletter

Sanktioner och allmänhetens rätt till prövning och ersättning

- Proportionella, avskräckande
- Informera allmänheten om rättigheter

Rapportera till EU och info till allmänheten

- Nationellt genomförandeprogram (1 jan 2028)
- Årlig rapportering från 2029
- Information till allmänheten (driftresultat, finansiell, klagomål)

Krav på ledningsnät

- Art. 3 och 4 – ledningsnät från 1 000 pe; men öppnar för individuella system inom tätbebyggelse
- tätbebyggelser med 2 000 pe eller mer:
 - ledningsnät ¹
 - alla källor till hushållsspillvatten ska vara anslutna¹
 - ledningsnäten ska uppfylla kraven i bilaga I A
- tätbebyggelser mellan 1 000 pe och 1 999 pe:
 - senast 31 december 2035 (finns undantag)

¹ Gäller inte om inrättandet av eller anslutningen till ett ledningsnät inte medför någon fördel för miljön eller människors hälsa, inte är tekniskt genomförbart eller medför oskäliga kostnader (artikel 4.1)

Krav på ledningsnätet, bilaga I A

- Bästa tillgängliga teknik som inte medför oskäligen kostnader
 - vid utformning, konstruktion och underhåll av ledningsnät
 - förhindra läckor av avloppsvatten, infiltration och felkopplat inflöde...
 - begränsa förorening av recipienten till följd av bräddning, *med beaktande av de relevanta kraven i artikel 5 och bilaga V*

Förvaltningsplaner för avlopp – vad?

- Art. 5, bilaga V – Förvaltningsplaner för avloppsvatten (ledningsnätet)
 - Minska bräddning från kombinerade nät
 - Förebygga förorenat dagvatten
 - Prioritera blågröna lösningar
- Art. 18 – ytterligare förebyggande åtgärder eller ledningsnät efter riskbedömning

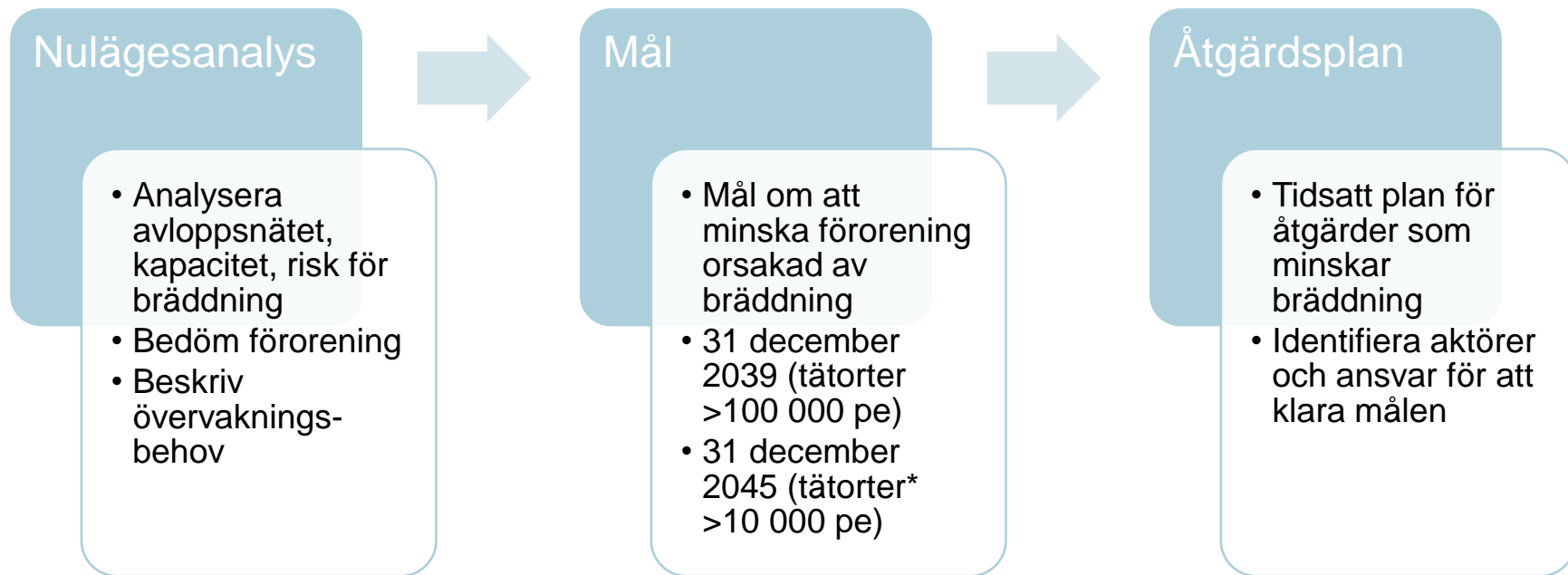

Avloppsplaner – vilka?

- Tätorter >100 000 pe senast den 31 december 2033
- Tätorter 10 000 och 100 000 pe – efter riskbedömning (förteckning senast juni 2028) **om**
 - bräddning från kombinerat ledningsnät
 - a) risk för människors hälsa eller miljön
 - b) mer än 2 % (BOD, TOC, tot-P, ev. tot-N)
 - c) hindrar att krav kan nås (MKN i yt- och grundvatten samt dricksvatten- och badvattenkvalitetskrav).
 - utsläpp av dagvatten riskerar människors hälsa eller miljön eller förhindrar att krav enligt c) kan nås.
- Tätorter i förteckningen ska ha planer senast 31 dec. 2039

Minimikrav för planerna (bilaga V)

*förtecknade tätbebyggelser

Åtgärder – förebygga, förvalta, anpassa

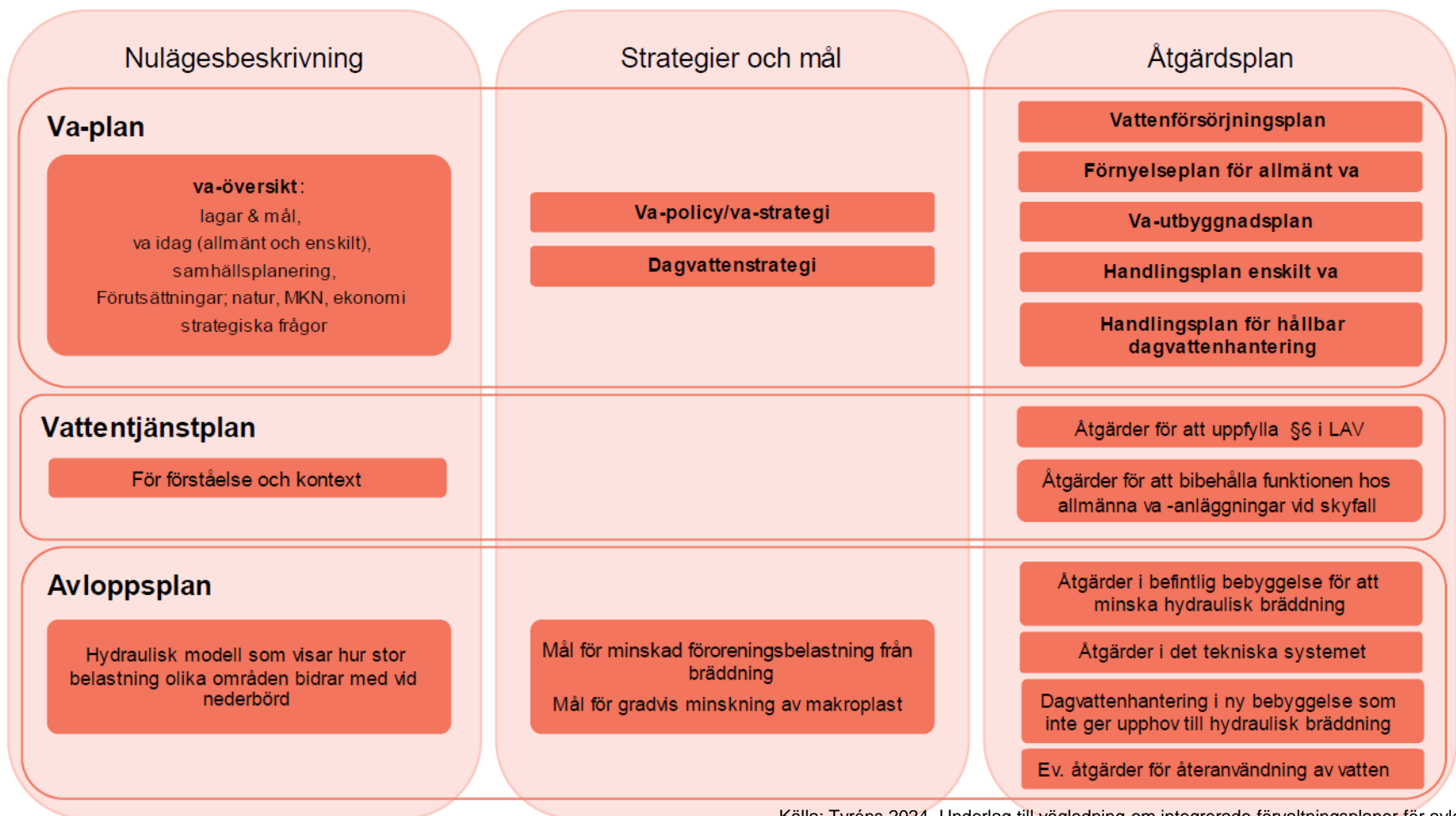
- Förebyggande åtgärder
 - förhindra att icke förorenat regnvatten kommer in i ledningsnäten
 - främja fördröjning eller uppsamling av regnvatten, utöka grön- och vattenområden i städer
 - begränsa hårdgjorda ytor i tätorterna
- Åtgärder för att bättre förvalta och optimera användningen av befintlig infrastruktur
- Ytterligare åtgärder
 - anpassa, separera
 - bygga ut blågrön infra
 - återanvända

Övervaka och redovisa

- Art. 21(2) – övervaka bräddningar och förorenade dagvattenutsläpp – ”representativ vid relevanta punkter”
- Art. 22(1) g – rapportera åtgärder enligt avloppsplanen senast 31 december 2030
- Art. 23(1) c – Sverige ska redovisa investeringsbehov senast 1 januari 2028
- Art. 24(1) och bilaga VI(4)c – Informera allmänheten om bland annat bräddningar

Figur 2 Upplägg för olika lagstadgade strategiska planer för vatten och avlopp

Källa: Tyréns 2024, Underlag till vägledning om integrerade förvaltningsplaner för avlopp (avloppsplaner)

När vet vi mer?

- Naturvårdsverkets RU januari 2026
- Införlivat – inkl. kontrollkrav och ”folkhälsöövervakning” senast 31 juli 2027
- Riskbedömningar (förteckningar klara)
 - Kväve (31 december 2027)
 - Avloppsplaner (senast 22 juni 2028)
 - Mikroföroreningar (31 december 2030)
- Nationellt genomförandeprogram 1 januari 2028
 - Identifierade investeringar
- EU-kommissionens följdlagstiftning om avloppsplaner: alternativa indikatorer, åtgärdsmetodik, format för tillgängliggörande (2 januari 2028)

[Det här fotot](#) av Okänd författare licensieras enligt [CC BY](#)

31/12...	2027	2028	2030	2032	2033	2035	2036	2039	2045
Små avlopp inom tätbebyggelse (art 4)	KOM antar GA om design och tillsyn					Förklara om >2% renas i ind. sys. (GA om format vid behov)			
Ledningsnät; bräddning och dagvatten (art 5)	KOM antar GA om metod och format (januari 2028)	Lista >10 000 pe om risk eller om bräddning >2% av avlett avloppsvatten			Avloppsplaner för ≥100 000 pe			Avloppsplaner ≥10 000 pe Mål nådda för ≥100 000 pe	Mål nådda för ≥10 000 pe Översyn mål för ≥100 000 pe
Sekundär rening (art 6)						Små tätorter 1 000-2 000 pe För 1 000–2 000 pe; lägre krav om <6°C under ett kvartal	2 000–10 000 pe med utsläpp till kust		
Undantag									
Tertiär rening (P eller PN, art 7)	Identifierade N-områden ≥10 000 pe tätbebyggelse				30% ARV ≥150 000 pe 20% ≥10 000 pe Uppdaterade N-områden (I)		70% ARV ≥150 000 pe 40% ≥10 000 pe	Alla ARV ≥150 000 pe 60% >10 000 pe Uppdaterade N-områden (II)	Alla ≥10 000 pe <i>Uppdaterade N-områden (III)</i>
Undantag					fem års respit om utbyggt efter 2020 eller tillstånd innan 1 januari 2025				Möjlighet att tillämpa retention upphör 31/12 2045
Mikroföroreningar (art 8-10)	GA om undantagskriterier (31/12 2026) System för utökat producentansvar		Identifierade riskområden ≥10 000 pe (tät)		20% ARV ≥150 000 pe 10% ≥10 000 pe uppdaterade riskområden (I)		30% ≥10 000 pe	60% ARV ≥150 000 pe 60% ≥10 000 pe Uppdaterade riskområden (II)	Alla ≥10 000 pe Uppdaterade riskområden (III) (dock saknas frist för utbyggnad)
Energi och växthusgaser (art 11)		Energikartläggning ≥100 000 pe	Första rapportering ≥10 000 20% delmål energineutralitet	Energikartläggning ≥10 000 pe	(KOM får anta GA om metodik vid behov)	Delmål energineutralitet 40 %		Delmål energineutralitet 70% 2040 (max 5%-enheter köpt fossilfri energi)	Energineutralitet och växthusgas-mål uppnådda (max 35% köpt fossilfri energi)
Återvinning (art 20)	KOM antar DA om krav på P								
Riskbedömning (art 18)	Första klar				Översyn (vart sjätte år)			Översyn	Översyn

NATUR
VÅRDS
VERKET

